

การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

ปริยวาท น้อยคล้าย^{1*}

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา 2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน รวมจำนวน 8 คน ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มที่ 2 เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานบุคลากร จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานธุรการ การเงินและพัสดุ จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานอาคารสถานที่ จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 8 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 40 คน รวมจำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 5 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยี และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ

คำสำคัญ : แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน , การบริหาร, ของโรงเรียน , เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา email: Preeyawad@gmail.com

* ผู้นิพนธ์หลัก email: Preeyawad@gmail.com

A STUDY OF PARTICIPATION GUIDELINES OF COMMUNITY IN ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER PHRANAKHON SI AYUTTHAYA CITY MUNICIPALITY

Preeyawad Noiklai^{1*}

ABSTRACT

This research aims to 1. Study of Participation Guidelines of Community in Administration of Schools under Phranakhon Si Ayutthaya City Municipality. and 2. Guidelines the development and improvement of community participation in school management to be effective. The sample were 2 size. The first group Advisory by purposive sampling consists of 4 school administrators of large schools and 4 community leaders under Phranakhon Si Ayutthaya City Municipality. The second group 8 administrators of large schools, 8 assistant, 8 head teachers of academic affairs, 8 head teachers of personnel, 8 head teachers of student affairs, 8 head teachers of finance and supply, 8 head teachers of buildings, 8 head teachers of community relations and 40 community leaders. The research instrument was a structured interview and a five-rating scale questionnaire with the reliability of .94, and the data were analyzed by using mean and standard deviation.

The findings are as follows: as a whole, the five aspects of the participation guidelines of community in administration of schools under Phranakhon Si Ayutthaya City Municipal were at a high level. When each aspect was considered, it was ranked from the highest to the lowest as follows: participation in operation, participation in evaluation, participation in decision making, the considering item sort by average descending follows, The participation in the operation section, The participation in the evaluation section was at the highest, The participation in decision making section, participation in mobilization of local resources and technology, and participation in planning.

Keywords : Participation Guidelines of Community , Administration , of Schools , Phranakhon Si Ayutthaya City Municipality

¹ Master of Education , Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

² Faculty OF Education , Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University , email: Preeyawad@gmail.com

*Corresponding outhor , email: Preeyawad@gmail.com

บทนำ

พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการศึกษา ความว่า “การให้การศึกษาถือเป็นการให้สิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการหล่อหลอมวางรูปแบบให้แก่คนชน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทั้งทางจิตวิญญาณ ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาทุกตำแหน่งหน้าที่ จึงมีความรับผิดชอบอย่างยิ่งต่อชาติบ้านเมืองการสร้างพลเมืองที่ดีแก่ประเทศชาติ” (กรมวิชาการ, 2542, ปก)

จากสภาพปัจจุบันซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท และมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นตามลำดับ จากสังคมเกษตรกรรมที่เราเคยเป็นอยู่ก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะพื้นฐานที่สูงขึ้น เพื่อจะได้หนีวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันและอนาคตได้ ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุข นอกจากนี้ในการพัฒนาประเทศนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศก็คือ ประชาชนที่มีคุณภาพ ดังนั้นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การศึกษา (นิพล พัฒนะ, 2545, บทนำ)

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงทุกระดับทั้งในเมืองและเขตชนบท โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจหน้าที่ในแต่ละระดับองค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา คือ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดอำนาจหน้าที่ในส่วนกลางเพื่อกำหนดนโยบายและแผน การสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรการศึกษา การติดตามประเมินผลและควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจและจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง หลักการให้ประชาชนและสังคมเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อประชาชนทั้งหมด ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานะทางสังคม ตลอดจนหลักการของการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและมีมาตรฐานสากลทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 13)

ปัญหาทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554, หน้า 169 - 170) สรุปรว่า ผู้ปกครองของนักเรียนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี คุณภาพของนักเรียนส่วนหนึ่งมาจากการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครองในปัจจุบันพบว่า ผู้ปกครองที่อยู่ในเขตเทศบาลมีฐานะเศรษฐกิจไม่ดี บางคนมีอาชีพด้านการเกษตร บางคนมีอาชีพรับจ้าง บางคนต้องโยกย้ายเพื่อรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม และต้องทิ้งปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงดูบุตรหลานแทน ซึ่งไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน รวมทั้งในบางครั้งไม่มีโอกาสในการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการประชุมผู้ปกครอง หรือการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน ทำให้ภาระการดูแลนักเรียนเป็นของโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหลาย

ท่าน ได้แก่ กิ่งแก้ว หมุดธรรม (2552, หน้า 61) พบว่า ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน และด้านการศึกษาชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับ วันชาติ ดนเสมอ (2551, หน้า 81) พบว่า ปัญหาด้านการให้บริการชุมชนเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด ส่วนปัญหาอื่น ๆ เช่น ด้านการรับความช่วยเหลือ สนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เป็นปัญหารองลงมา และปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ด้านกิจกรรมที่เอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิชฌูพงศ์พลหาราช (2552, หน้า 105) พบว่า สภาพการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้น 3 - 4 อยู่ในระดับมาก และปัญหาดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้น 3 - 4 อยู่ในระดับน้อย และได้เสนอ แนวทางการพัฒนาการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหนึ่งด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

จากแนวคิดและข้อค้นพบที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าภารกิจที่สำคัญของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลด้านการศึกษา อาจมีปัญหาที่แตกต่างกัน อันจะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน อาทิเช่น ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน ปัญหาเสพติด การไม่ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน และ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้เป็นสาเหตุจากสภาพของชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญต่องานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นให้เจริญสืบต่อไป จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนให้มี

ประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน ครูจำนวน 261 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 40 คน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2556 รวมจำนวน 317 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน รวมจำนวน 8 คน ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มที่ 2 เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานบุคลากร จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานธุรการ การเงินและพัสดุ จำนวน 8 คน ครูหัวหน้างานอาคารสถานที่ จำนวน 8 คน ครูหัวหน้า

งานสัมพันธชุมชน จำนวน 8 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 40 คน รวมจำนวน 104 คน ปีการศึกษา 2556 เป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป รวมจำนวน 104 คน

ตัวแปรที่ศึกษามีกระบวนการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชน และแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างาน และผู้นำชุมชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การใช้วิธีแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่คำนวณ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยที่ได้พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ด้านที่ 1 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน อยู่ระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี และการมีส่วนร่วมในการวางแผนสนับสนุนงานด้านงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์ทิพา ศรีตะพัสโส (2552, หน้า 93) ซึ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

ด้านที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญญา อุโคตร (2551, หน้า 41) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3

ด้านที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยี คือ การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างห้องสมุดมีชีวิต หออัจฉริยะ ฯลฯ เพื่อพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการติดต่อเพื่อแสวงหาแหล่งทุนจากภายในและภายนอกท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการชวนบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับครูและนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย แสงสุวรรณ (2549, หน้า 40) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยแม่เลียม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

ด้านที่ 4 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ การมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับบุคคลภายในและภายนอกชุมชนซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ เสนอแนะ และกำหนดแนวทางตามแผนปฏิบัติการหรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรพงศ์ ธีรปัญญา (วรรณสอน) (2555, หน้า 96 - 97) ซึ่งศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย

ด้านที่ 5 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพนักเรียนของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาหาแนวทางแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฎิคม สากระจาย (2551, หน้า 94) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จากการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาในโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและแผนงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนสนับสนุนงานด้านงบประมาณในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคูและบุคลากรในโรงเรียน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี และการมีส่วนร่วมในการวางแผนสนับสนุนงานด้านงบประมาณ

ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจคัดสรรคณะกรรมการที่ปรึกษาในการบริหารโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองเครือข่าย และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสนับสนุนงบประมาณและวิธีการใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปรับสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการติดต่อเพื่อแสวงหาแหล่งทุนจากภายในและภายนอกท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ สนับสนุนด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างและจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนให้กับนักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้จากบุคคล องค์กรและสถานประกอบการ เพื่อสนับสนุนการเรียนจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างห้องสมุดมีชีวิต ห้องอัจฉริยะ ฯลฯ เพื่อพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการติดต่อเพื่อแสวงหาแหล่งทุนจากภายในและภายนอกท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการชวนบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับครูและนักเรียน

ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการประสานงาน ติดต่อ ผู้ชำนาญการในและนอกชุมชนเข้าร่วมแก้ปัญหาของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ทั้งที่โรงเรียนและชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการนำโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับบุคคลภายในและภายนอกชุมชนซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ เสนอแนะ และกำหนดแนวทางตามแผนปฏิบัติการหรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน

ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมิน การสรุปผลการจัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามผลการใช้งบประมาณ และทรัพยากรอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ประเมินผลการศึกษา ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพนักเรียนของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาหาแนวทางแก้ไข

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา พิจารณาในภาพรวมแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากข้อค้นพบ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้แจงให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่เพราะเป็นผู้ที่ปฏิบัติและรับผิดชอบโดยตรง เพื่อประสานความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการวางแผนสนับสนุนงานด้านงบประมาณ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการคัดเลือกบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือ ข้อเสนอแนะ และกำหนดแนวทางตามแผนปฏิบัติการหรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการประเมินแจ้งให้คณะกรรมการทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

ตามที่ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะทั่วไปดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ควรทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดต่าง ๆ
2. ควรมีการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ดร.นริศนันท์ เดชสุระ อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.พรเทพ ฐิณพาน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ให้แนวคิด แนวทางในการศึกษาค้นคว้า ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องตลอดมา ขอขอบคุณ ดร.ปฤษฎา ชนสวรรค์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิโรจน์ ผลแย้ม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และโครงสร้าง ตลอดจนภาษาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา ขอขอบคุณญาติ พี่น้องและเพื่อน ๆ ทั้งในสถาบันการศึกษาและในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.

กิ่งแก้ว หมุดธรรม. (2550). การศึกษาสภาพการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวัดบางพลีน้อยกับ

ชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- วิชฌุ พงศ์พลหาราช. (2552). สภาพและปัญหาการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม.
- ปฎิคม สากระจาย. (2551). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิพล พัฒนะ. (2545). การเปรียบเทียบกระบวนการทัศนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนครอบครัว ชุมชนของครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พระธีรพงศ์ ธีรปถัญญ (วรรณสอน). (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- พันธุ์ทิพา ศรีตะพัลโล. (2552). ศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภิญโญ อุโคตร. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วันชาติ ดนเสมอ. (2551). การศึกษาปัญหาและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). รายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาของเทศบาล. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- อุทัย แสงสุวรรณ. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยแม่เลียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 เชียงราย. การศึกษาอิสระ ค.ม.(การบริหารการศึกษา) เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.